LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL INTEGRUOTŲ TERITORIJŲ VYSTYMO PROGRAMŲ RENGIMO IR ĮGYVENDINIMO GAIRIŲ PATVIRTINIMO

2014 m. liepos 11 d. Nr. 1V- 480
Vilnius

Vadovaudamasis Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą, taisyklių, pavirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 528 „Dėl atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą“, 7.8.4 papunkčiu:

1. T v i r t i n u Integruotų teritorijų vystymo programų rengimo ir įgyvendinimo gaires (pridedama).

2. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2014 m. spalio 1 d.

Vidaus reikalų ministras Dailis Alfonsas Barakauskas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro
2014 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1V-480

INTEGRUOTŲ TERITORIJŲ VYSTYMO PROGRAMŲ RENGIMO IR ĮGYVENDINIMO GAIRĖS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Integruotų teritorijų vystymo programų rengimo ir įgyvendinimo gairėse (toliau – gairės) nustatoma integruotų teritorijų vystymo programų (toliau – programos), rengiamų teritorijoms, kuriose naudojamos integruotos teritorinės investicijos pagal 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013, L 347, p. 320) (toliau – Reglamentas Nr. 1303/2013), 36 straipsnį, struktūra, turinys, rengimo, tvirtinimo, įgyvendinimo ir keitimo tvarka.

2. Gairėse vartojamos sąvokos:

2.1. **Susietos teritorijos** – tikslines teritorijas supanti įtakos zona, kuri nustatoma įvertinus atskirų tikslinėje teritorijoje atliekamų veiksmų (infrastruktūros ar socialinio pobūdžio) poveikio arealą ir (ar) funkcinius ryšius (darbo, mokymosi, laisvalaikio, viešųjų, socialinių ir kitų paslaugų) bei komunikacijas.

2.2. **Tikslinės teritorijos** – pagal tikslinės teritorijos išskyrimo kriterijus ir (ar) principus išskirtos teritorijos, kuriose įgyvendinama nacionalinė regioninė politika ir planavimo dokumentuose ir (ar) nacionaliniuose Europos Sąjungos (toliau – ES) lėšų programavimo dokumentuose nustatyti tikslinių teritorijų vystymo tikslai ir uždaviniai, taip pat Partnerystės sutartyje nurodytos pereinamojo laikotarpio tikslinės teritorijos.

2.3. **Veiksmas –** veikla, kurią įgyvendinus per apibrėžtą terminą jos vykdytojo sukuriamas fizinis produktas ar paslauga ir kuriai įgyvendinti tarpinė institucija (ministerija, pagal kompetenciją atsakinga už iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamus ūkio sektorius (toliau – ministerija), arba regiono plėtros taryba), vykdydama Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą, taisyklėse, pavirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 528 „Dėl Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų

Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą“ (toliau – Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą, taisyklės), nustatytas funkcijas, gali atrinkti iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą (toliau – projektas) arba kuri teisės aktų nustatyta tvarka gali būti finansuojama valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto lėšomis (kuomet veiksmui įgyvendinti nėra naudojamos ES lėšos).

2.4. **Veiksmo vykdytojas** – viešas ar privatus juridinis asmuo, teiksiantis paraišką finansuoti projektą, reikalingą veiksmui įgyvendinti arba įgyvendinsiantis veiksmą savo ir (arba) teisės aktų nustatyta tvarka gautomis valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto lėšomis.

3. Kitos gairėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Reglamente Nr. 1303/2013, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme, Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą, taisyklėse ir Strateginio planavimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“.

II SKYRIUS
PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO TERITORIJOS

4. Programos įgyvendinamos tikslinėse teritorijose, kurias iš miestų, turinčių nuo 6 iki 100 tūkstančių gyventojų, ir mažesnių savivaldybių centrų išskiria Vidaus reikalų ministerija, pereinamojo laikotarpio tikslinėse teritorijose, nurodytose Partnerystės sutartyje (toliau – maži ir vidutiniai miestai), taip pat Partnerystės sutartyje nurodytų 5 didžiausių Lietuvos miestų (toliau – didieji miestai) savivaldybių tarybų išskirtose tikslinėse teritorijose ir su jomis susietose teritorijose (toliau – programos įgyvendinimo teritorija).

5. Susietos teritorijos nustatomos savivaldybių tarybų sprendimais, kai:

5.1. tikslines teritorijas supančioje įtakos zonoje arba funkciniais ryšiais susietose teritorijose gali būti įgyvendinti konkretūs veiksmai, kurie prisidės prie tikslinėms teritorijoms keliamų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo (pasieks vertinimo kriterijais išreiškiamus pokyčius): išspręsta bendra teritorijas siejanti problema (silpnybė) arba išnaudota stiprybė ar galimybė, pašalinta grėsmė, prisidėta prie atitinkamos didžiojo miesto dalies, mažo ar vidutinio miesto integravimo ar miesto ryšių su kaimo gyvenamosiomis vietovėmis ir priemiestinėmis teritorijomis sustiprinimo, arba;

5.2. tikslinėse teritorijose gali būti įgyvendinti konkretūs veiksmai, kurie turės įtakos (pasieks vertinimo kriterijais išreiškiamus pokyčius) jas supančioje įtakos zonoje arba funkciniais ryšiais susietose teritorijose, arba;

5.3. tikslinėje teritorijoje vykstantys procesai ar planuojami veiksmai gali turėti neigiamų pasekmių susietoms teritorijoms ir dėl to reikalingos kompensacinės priemonės.

6. Susietų teritorijų nustatymas turi būti pagrįstas situacijos analize, kurioje įvertinami teritorijų funkciniai ryšiai ir (ar) tiesioginė vykstančių procesų, galimų įgyvendinti priemonių ir veiksmų įtaka per transporto, inžinerines sistemas, nedalomus objektus, vietas, kuriose gyvena, dirba ir gauna paslaugas tikslinės gyventojų grupės (kai tikslinės grupės, gyvenančios susietose teritorijose gaus paslaugas tikslinėje teritorijoje arba atvirkščiai) ir pan.

7. Didžiųjų miestų programos rengiamos miesto daliai: tikslinei ar tikslinėms teritorijoms, esančioms viename mieste, ir su jomis susietoms teritorijoms.

8. Mažų ir vidutinių miestų programos rengiamos regionui (apskričiai). Viena programa rengiama visoms regione (apskrityje) esančioms mažų ir vidutinių miestų grupei priskirtoms tikslinėms teritorijoms ir su jomis susietoms teritorijoms.

III SKYRIUS
PROGRAMOS STRUKTŪRA IR TURINYS

9. Programos dalys:

9.1. programos įgyvendinimo teritorijos situacijos analizė;

9.2. programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslai, uždaviniai ir priemonės;

9.3. programos veiksmų planas.

10. Programos dalyje „Programos įgyvendinimo teritorijos situacijos analizė“ nurodoma:

10.1. Partnerystės sutarties, 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa), 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 (toliau – Nacionalinė pažangos programa), ir jos įgyvendinimo tarpinstitucinių veiklos planų, savivaldybės strateginio plėtros plano (planų), kitų planavimo ir teritorijų planavimo dokumentų nuostatos, taikomos programos įgyvendinimo teritorijai;

10.2. didžiųjų miestų programose:

10.2.1. svarbiausi socialinei, ekonominei, demografinei, aplinkos būklei ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimams (klimato kaitai) darantys įtaką veiksniai mieste, šiuos veiksnius apibūdinančių rodiklių palyginimas su šalies ir kitų didžiųjų miestų rodikliais; analizuojami veiksniai, aptarti Partnerystės sutarties 1.1.2.3. skyriaus dalyje „Teritorinė plėtra“;

10.2.2. miesto dalių (galimų tikslinių ir susietų teritorijų) urbanistinio ir ekonominio vystymosi potencialas (viešojo transporto maršrutų tankis ir keleivių srautai, įmonių ir viešąsias paslaugas gyventojams teikiančių įstaigų koncentracija, konversijai tinkamų teritorijų plotas, vystymo problemas ir galimybes atskleidžiantys urbanistinių struktūrų ypatumai ir kt.);

10.2.3. nustatyti socialinių ir demografinių problemų (gyventojų demografinis senėjimas, nusikalstamumas, socialinės patologijos, socialiai pažeidžiami gyventojai arba socialiai izoliuotos bendruomenės (romai) ir kt.) teritoriniai židiniai;

10.2.4. nustatyti aplinkos ir klimato kaitos problemų (oro ir vandens tarša, užterštos teritorijos, automobilių srautai, energijos vartojimo efektyvumas viešojoje infrastruktūroje ir daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose ir kt.) teritoriniai židiniai;

10.2.5. tikslinės teritorijos pasirinkimo kriterijai ir pasirinkimo pagrindimas (remiantis atlikta analize);

10.2.6. programose aptartų teritorijų funkciniai ryšiai ir (ar) tiesioginė sąveika per transporto, inžinerines sistemas, nedalomus objektus, vietas, kuriose gyvena, dirba ir gauna paslaugas programose aptartų teritorijų gyventojai;

10.3. mažų ir vidutinių miestų programose:

10.3.1. svarbiausi socialinei, ekonominei, demografinei, aplinkos būklei ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimams (klimato kaitai) darantys įtaką veiksniai tikslinėse teritorijose (miestuose), šiuos veiksnius apibūdinančių rodiklių palyginimas su šalies ir kitų mažų ir vidutinių miestų rodikliais; analizuojami veiksniai, aptarti Partnerystės sutarties 1.1.2.3 skyriaus dalyje „Teritorinė plėtra“;

10.3.2. problemas ir vystymo galimybes nulemiantys regiono ir miestų urbanistinės struktūros ypatumai; programose aptartų miestų ir juos supančių teritorijų funkciniai ryšiai ir (ar) tiesioginė sąveika per transporto, inžinerines sistemas, vietas, kuriose gyvena, dirba ir gauna paslaugas nagrinėjamų teritorijų gyventojai;

10.4. susietų teritorijų pasirinkimo kriterijai ir pagrindimas(remiantis atlikta analize);

10.5. tikslinės (-ių) teritorijos (-ų) ir susietos (-ų) teritorijos (-ų) ribų žemėlapis;

10.6. tikslinės (-ių) teritorijos (-ų) ir susietos (-ų) teritorijos (-ų) gyventojų skaičius;

10.7. vystymosi tendencijos ir problemos, į kurias atsižvelgus formuluojami tikslinės (-ų) teritorijos (-ų) ir su ja (jomis) susietų teritorijų vystymo tikslai ir uždaviniai (pateikiama stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių lentelėje, 1 priedas).

11. Analizuojami duomenys ir informacija gali būti pateikiami tekstine forma, lentelėmis ir grafikais arba žemėlapiais. Programos dalies „Programos įgyvendinimo teritorijos situacijos

analizė“ apimtis turėtų būti ne didesnė kaip 20 puslapių. Visą papildomą (viršijančią šią apimtį) informaciją siūloma pateikti programos prieduose.

12. Programos dalis „Programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslai, uždaviniai ir priemonės“ rengiama pagal nustatytą formą (2 priedas). Šioje programos dalyje turi būti nurodyta:

12.1. programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslai (toliau – tikslai), kurie turi atitikti šiuos reikalavimus:

12.1.1. turi būti realūs – nustatyti atsižvelgiant į situacijos analizę, įvertinus galimus išorinės aplinkos pokyčius (galimybes ir grėsmes) ir turimus išteklius;

12.1.2. skirti tarpusavyje susijusioms silpnybėms (problemoms) išspręsti arba pasinaudoti stiprybėmis, galimybėmis ar sumažinti grėsmes;

12.1.3. nustatant kiekvieną tikslą, įvertinti alternatyvūs įvardytų problemų sprendimo (stiprybių, galimybių išnaudojimo ar grėsmių sumažinimo) būdai (bent 2 tikslo alternatyvos, tarp kurių nėra „status quo“ alternatyvos) pagal 6 priede pateiktas metodines rekomendacijas;

12.1.4. tikslai turi būti suformuluoti paprastai ir aiškiai, vengiant abstrakčių ar keletą nesusijusių rezultatų įvardijančių tikslų;

12.1.5. kiekvienas tikslas turi turėti efekto ir rezultato rodiklius, pagal kuriuos galima nustatyti tikslu sprendžiamų silpnybių (problemų) (išnaudojamų stiprybių, galimybių, šalinamų grėsmių) kiekybinį pokytį; efekto rodikliu įvertinamas tikslo pasiekimas ir parodoma nauda, kurią, įgyvendinus atitinkamą tikslą, gauna ne tik tiesioginiai programos naudos gavėjai, bet ir visa visuomenė, rezultato rodiklis nurodo formuluojant tikslą vertinto vidinio veiksnio – silpnybės (problemos) arba stiprybės kiekybinį pokytį ir naudą, kurią gauna tiesioginiai programos naudos gavėjai įgyvendinus programą; kaip programos rezultato rodikliai gali būti naudojami Veiksmų programos konkrečiam uždaviniui, kurio asignavimai yra naudojami, nustatyti rezultato rodikliai;

12.1.6. kiekvienas tikslas turi turėti konkretų įgyvendinimo terminą, per kurį bus pasiekti suplanuoti efekto ir rezultato (-ų) rodikliai (ne vėliau kaip 2023 m. spalio 1 d.);

12.1.7. tikslui priskirtų efekto ir rezultato rodiklių pokyčius galima pasiekti, išmatuoti, palyginti su kitų teritorijų rodikliais; tikslai, kuriems konkretaus efekto ir rezultato (-ų) rodiklių pokyčio nustatyti negalima, į programą neįtrauktini;

12.2. programoje kiekvienam tikslui nurodoma:

12.2.1. paaiškinimas, kaip formuluojant tikslą buvo naudojami stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizės rezultatai (nustatyti strateginiai ryšiai);

12.2.2. svarstyti alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys;

12.2.3. planuojamas efekto rodiklio kiekybinis pokytis (toliau – programos efektas);

12.2.4. planuojami rezultato rodiklių kiekybiniai pokyčiai (toliau – programos rezultatai);

12.3. programos įgyvendinimo teritorijos vystymo uždaviniai (toliau – uždaviniai), kurie turi atitikti šiuos reikalavimus:

12.3.1. uždavinys yra skirtas vienai konkrečiai silpnybei (problemai) išspręsti (arba pasinaudoti stiprybe) ir nurodo vieną konkretų programos rezultatą;

12.3.2. nustatant uždavinį, įvertinti alternatyvūs įvardytos silpnybės (problemos) sprendimo (arba stiprybės išnaudojimo) būdai (bent trys uždavinio alternatyvos, tarp kurių nėra „status quo“ alternatyvos) pagal 6 priede pateiktas metodines rekomendacijas;

12.3.3. uždaviniui nustatyti produkto rodikliai, atitinkantys Veiksmų programos konkretiems uždaviniams, kurių asignavimai yra naudojami, nustatytus produkto rodiklius ir nurodantys šių rodiklių planuojamus kiekybinius pokyčius (toliau – produktai);

12.3.4. uždavinį įgyvendinti galima programos įgyvendinimo laikotarpiu (ne vėliau kaip 2023 m. spalio 1 d.);

12.3.5. uždaviniui įgyvendinti (programos rezultatui pasiekti ir produktams sukurti) pakanka finansinių ir kitų išteklių;

12.4. programoje kiekvienam uždaviniui nurodoma:

12.4.1. paaiškinimas, kaip formuluojant uždavinį buvo naudojami SSGG analizės rezultatai (nustatyti strateginiai ryšiai);

12.4.2. svarstyti alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys;

12.4.3. programos rezultatas, nurodantis uždaviniu sprendžiamos problemos (arba išnaudojamos stiprybės) kiekybinį pokytį, ir sukuriami produktai;

12.4.4. uždavinio įgyvendinimo priemonės, nurodančios, kokiais būdais bus pasiektas uždaviniui suplanuotas programos rezultatas ir sukurti produktai, kokie finansiniai ir kiti ištekliai bus naudojami uždavinio įgyvendinimui, nurodant:

12.4.4.1. viešųjų materialinių ir (ar) nematerialinių investicijų (ES, valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų viešųjų lėšų) lėšomis numatomas įgyvendinti priemones, kurios programos veiksmų plane detalizuotos iki veiksmų, trumpai aprašant galimų veiksmų tarpusavio sąsajas ir sąsajas su kitomis uždavinio įgyvendinimo priemonėmis (jeigu tokios numatytos) ir nurodant jų įgyvendinimui reikalingų viešųjų investicijų poreikį;

12.4.4.2. viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės būdu numatomas įgyvendinti priemones, kurių dalį lėšų poreikio sudaro ES, valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitos viešosios lėšos (kurios programos veiksmų plane detalizuotos iki veiksmų) (jeigu taikoma);

12.4.4.3. priemones, kurias įgyvendinant numatoma pasinaudoti finansinėmis priemonėmis (paskolomis, garantijomis, investicijomis į nuosavą kapitalą ar kvazinuosavą kapitalą arba kitomis

rizikos pasidalinimo formomis), kurios prisidės prie uždavinio įgyvendinimo, ir jų preliminarią veiklų ir finansinę apimtį (jeigu taikoma);

12.4.4.4. organizacinio, administracinio pobūdžio priemones (pavyzdžiui, esamų įstaigų veiklos optimizavimą), nereikalaujančias papildomų investicijų (jeigu taikoma);

12.4.4.5. vietos bendruomenių organizacijoms, kitoms nevyriausybinėms organizacijoms, verslo asociacijoms, įmonėms siūlomas įgyvendinti ar savivaldybės planuojamas įgyvendinti priemones per bendruomenės inicijuotos vietos plėtros iniciatyvą pagal Reglamento Nr. 1303/2013 32–35 straipsnius, kurios prisidėtų prie uždavinio įgyvendinimo (jeigu taikoma);

12.4.4.6. nevyriausybinėms organizacijoms ir įmonėms siūlomas įgyvendinti priemones per projektų konkurso būdu atrenkamus projektus, kurios prisidėtų prie uždavinio įgyvendinimo (jeigu taikoma);

12.4.4.7. privačiomis lėšomis įmonių numatytas įgyvendinti priemones, jų veiklų preliminarią apimtį ir prognozuojamas privačias investicijas (jeigu taikoma).

13. Programos dalis „Programos veiksmų planas“ rengiama pagal nustatytą formą (3 priedas), veiksmus išdėstant pagal tikslus ir uždavinius. Šioje programos dalyje turi būti nurodyti veiksmai, kurie turi atitikti šiuos reikalavimus:

13.1. uždaviniui priskiriami veiksmai turi tiesiogiai prisidėti prie uždavinio įgyvendinimo (uždaviniui priskirtas programos rezultatas ir produktai turi būti veiksmų įgyvendinimo tiesioginė pasekmė);

13.2. veiksmai turi būti susiję aiškiais tarpusavio ryšiais, tiesioginiais ryšiais su uždavinio įgyvendinimo priemonėmis ir (ar) turėti sinerginį efektą (pavyzdžiui, nesukūrus reikiamos infrastruktūros negalės būti įgyvendinti socialinio pobūdžio veiksmai; skirtingų sektorių (skirtingų ministerijų kompetencijos) veiksmai turi būti įgyvendinami laikantis eiliškumo dėl fiziškai susietų ar nedalomų infrastruktūros objektų; skirtingų sektorių (skirtingų ministerijų kompetencijos) veiksmai sprendžia teritorijos kompleksinę problemą ir pan.);

13.3. yra suprantami, teisėti ir praktiškai įgyvendinami (ne vėliau kaip 2023 m. spalio 1 d.);

13.4. vieną veiksmą įgyvendina vienas vykdytojas;

13.5. veiksmui įgyvendinti gali būti teikiama negrąžintina ES lėšų subsidija, įgyvendinat iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą regiono projektą (toliau – regiono projektas), įtrauktiną į siūlomų finansuoti regiono projektų sąrašą, arba iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą valstybės projektą (toliau – valstybės projektas), įtrauktiną į siūlomų finansuoti valstybės projektų sąrašą, arba šis veiksmas gali būti finansuojamas tiesiogiai iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto, nenaudojant ES lėšų. Veiksmai, kuriems įgyvendinti reikalingų projektų išankstiniai sąrašai nesudaromi (finansinės priemonės, projektų konkurso būdu arba įgyvendinant

bendruomenės inicijuojamos vietos plėtros iniciatyvą atrenkami projektai), į programos veiksmų planą neįtrauktini.

14. Programos veiksmų plane kiekvienam veiksmui pagal 3 priede nustatytą formą nurodoma:

14.1. su ministerija, ar keliomis ministerijomis, jeigu veiksmas susijęs su keliais ūkio sektoriais, už kuriuos atsako skirtingos ministerijos ir (ar) jo įgyvendinimui reikalingą projektą numatoma finansuoti pagal jungtinę priemonę, apibrėžtą Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą, taisyklių 2.82 papunktyje (toliau – jungtinė priemonė) suderinta veiksmo įgyvendinimo pradžia ir pabaiga (metai); iš ES lėšų bendrai finansuojamo veiksmo įgyvendinimo pradžia laikoma veiksmą įgyvendinančio projekto finansavimo sutarties pasirašymo data, veiksmo įgyvendinimo pabaiga laikomas šio projekto galutinės ataskaitos patvirtinimas Finansų ministerijos nustatyta tvarka; veiksmams, finansuojamiems iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto, nenaudojant ES lėšų, programos veiksmų plane gali būti nurodomi kiti jų įgyvendinimo pradžios ir pabaigos požymiai;

14.2. veiksmo vykdytojas;

14.3. ministerija arba ministerijos, jeigu veiksmą įgyvendinantį projektą numatoma finansuoti pagal jungtinę priemonę, kuriai skiriamų asignavimų valdytojai yra kelių ministerijų ministrai ar jų įgalioti asmenys;

14.4. su ministerija arba ministerijomis, jeigu veiksmą įgyvendinantį projektą numatoma finansuoti pagal jungtinę priemonę, kuriai skiriamų asignavimų valdytojai yra kelių ministerijų ministrai ar jų įgalioti asmenys, suderintas lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai;

14.5. veiksmo atrankos būdas: kuomet veiksmą įgyvendinantis projektas (-ai) įtrauktinas į siūlomų finansuoti valstybės projektų sąrašą (toliau – valstybės projektų planavimas, priedų lentelėse žymimas „V“) arba kuomet veiksmą įgyvendinantis projektas (-ai) įtrauktinas į siūlomų finansuoti regionų projektų sąrašą (toliau – regionų projektų planavimas, priedų lentelėse žymimas „R“); jeigu veiksmo įgyvendinimo neplanuojama finansuoti iš ES lėšų, jis lentelėje žymimas „–“;

14.6. Veiksmų programos konkretus uždavinys, kurį įgyvendina veiksmas, arba keli Veiksmų programos konkretūs uždaviniai, jeigu veiksmą įgyvendinantį projektą numatoma finansuoti pagal jungtinę priemonę (jeigu veiksmo įgyvendinimą planuojama finansuoti iš ES lėšų).

IV SKYRIUS
PROGRAMOS RENGIMAS IR TVIRTINIMAS

15. Programa rengiama ES finansiniam laikotarpiui, atsižvelgiant į Partnerystės sutartį, Veiksmų programą, Nacionalinės pažangos programą, Nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Regioninė plėtra“ tarpinstitucinį veiklos planą, kitus Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamus planavimo dokumentus, savivaldybės strateginį plėtros planą ir atitinkamai teritorijai taikomus teritorijų planavimo dokumentus. Programos veiksmų plane nurodyti veiksmai turi būti pradėti įgyvendinti ne vėliau kaip paskutiniais ES finansinio laikotarpio metais ir baigti įgyvendinti ne vėliau kaip 2023 m. spalio 1 d.

16. Programos projektą rengia savivaldybės ar savivaldybių, kurių teritorijoje yra išskirtos tikslinės teritorijos, administracija (-os) konsultuodamosi su ministerijomis, vietos bendruomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, įmonėmis, kitomis tikslinėje ar susietose teritorijose veikiančiomis institucijomis ir organizacijomis (pavyzdžiui, aukštosiomis mokyklomis, kultūros įstaigomis, verslo asociacijomis). Techninę pagalbą renkant ir apibendrinant mažų ir vidutinių miestų programų rengimui reikalingą informaciją ir koordinuojant savivaldybių administracijų bendrą veiklą rengiant programas (organizuojant susitikimus, darbo grupes, apibendrinant, redaguojant skirtingų savivaldybių administracijų parengtas programų projektų dalis, apibendrinant gautas pastabas ir pasiūlymus ir pan.) teikia Regioninės plėtros departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos.

17. Programų projektus savivaldybių administracijos tikslina įvertinusios ministerijų, vietos bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų, įmonių, kitų institucijų ir organizacijų pateiktas pastabas ir pasiūlymus, dvišaliuose ar daugiašaliuose susitikimuose, darbo grupėse ir kitais būdais aptartas programų projektų nuostatas. Savivaldybės administracijos ir nevyriausybinių organizacijų, įmonių, kitų institucijų, įstaigų ir organizacijų susitarimu, šios institucijos, įstaigos ir organizacijos gali būti įtrauktos į programos veiksmų planą kaip veiksmų vykdytojai.

18. Ministerijos, dalyvaudamos konsultacijose rengiant programų projektus, informuoja savivaldybių administracijas ir kitus programų projektuose nurodytus veiksmų vykdytojus apie derinant su Europos Komisija Veiksmų programą atliktus šio dokumento pakeitimus, dėl kurių reikia tikslinti savivaldybių administracijų parengtų programų projektus, teikia kitą programų rengimui reikalingą informaciją, taip pat pastabas ir pasiūlymus:

18.1. dėl programos teritorijos vystymo tikslų, uždavinių ir priemonių, taip pat uždaviniams priskirtų veiksmų atitikties Veiksmų programai (investiciniams prioritetams, konkretiems uždaviniams, veikloms) ir ministrų valdymo sričių planavimo dokumentams, nurodydamos tikslus, uždavinius, jų įgyvendinimo priemones ir veiksmus, kuriuos, kaip neatitinkančius Veiksmų programos ir (ar) ministrų valdymo sričių planavimo dokumentų, reikėtų koreguoti ar išbraukti, kokiomis priemonėmis ir veiksmais programos galėtų būti papildytos;

18.2. pasiūlymus dėl veiksmų planavimo būdo, nurodydamos, kurie iš savivaldybių administracijų ar kitų veiksmų vykdytojų pasiūlytų veiksmų gali būti įgyvendinami teikiant negrąžintiną ES lėšų subsidiją valstybės ar regionų projektų planavimo būdu arba finansuotini tiesiogiai iš valstybės biudžeto ir yra įtrauktini į programos veiksmų planą;

18.3. pasiūlymus dėl savivaldybių administracijų ar kitų veiksmų vykdytojų pasiūlytų veiksmų (nustatomų programos veiksmų plane) ar priemonių finansavimo apimčių (įvertinus asignavimus regioninio planavimo priemonėms, numatytus regionui, savivaldybei ir (ar) tikslinei teritorijai; bendrus asignavimų limitus, valstybės prioritetus atrenkant projektus valstybės planavimo ar projektų konkurso būdais, įgyvendinant finansines priemones);

18.4. pasiūlymus dėl veiksmų (nustatomų programos veiksmų plane) įgyvendinimo terminų;

18.5. kitas pastabas ir pasiūlymus pagal savo kompetenciją (dėl uždavinių ir jiems priskirtinų priemonių pasirinkimo pagrindimo, programos efekto, rezultato, produkto rodiklių nustatymo ir kt.).

19. Vidaus reikalų ministerijai parengtas programos projektas teikiamas tvirtinti jam pritarus savivaldybės tarybai.

20. Prieš teikiant programos projektą Vidaus reikalų ministerijai turi būti:

20.1. įvykę viešieji programos projekto pristatymai ir atsiklausta tikslinės teritorijos vietos bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų, įmonių, kitų tikslinėje ar susietose teritorijose veikiančių institucijų ir organizacijų nuomonės bent dviem iš išvardytų būdų: per viešus susirinkimus; televizijos ir radijo laidas, informacinių straipsnių spausdinimą spaudoje, kartu kviečiant teikti pasiūlymus; atsiklausus nuomonės savivaldybės interneto svetainėje ir per savivaldybės paskyras socialiniuose tinkluose; atlikus reprezentatyvią gyventojų ir (ar) įmonių apklausą; darbo grupėse; kreipiantis tiesiogiai raštu ir prašant pateikti savo išvadas ir pasiūlymus dėl programos projekto;

20.2. gautos ministerijų išvados, kad su jų kompetencija susiję programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslai, uždaviniai ir priemonės atitinka Veiksmų programą ir ministrui pavestų valdymo sričių planavimo dokumentus, o uždaviniams priskirtų priemonių ir veiksmų asignavimai neviršija ministerijos kompetencijai priskirtų Veiksmų programos konkrečių uždavinių asignavimų arba valstybės biudžeto asignavimų, kuriuos numatoma naudoti regione (apskrityje) ir konkrečioje programą parengusioje savivaldybėje ir (ar) tikslinėje teritorijoje;

20.3. gauta Vidaus reikalų ministerijos išvada, kad parengtas programos projektas atitinka šių gairių reikalavimus.

21. Kartu su programos projektu Vidaus reikalų ministerijai pateikiama:

21.1. efekto ir rezultato rodiklių apskaičiavimo metodika (pagal 4 priede nustatytą formą);

21.2. nustatant programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslus, uždavinius ir priemones atliktas alternatyvų vertinimas (pagal 6 priede pateiktas metodines rekomendacijas);

21.3. konsultacijų su vietos bendruomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, įmonėmis, kitomis institucijomis ir organizacijomis (išskyrus ministerijas) rezultatų suvestinė.

22. Vidaus reikalų ministerija teikia programos projektą derinti regiono plėtros tarybai ir ministerijoms.

23. Regiono plėtros taryba pagal kompetenciją svarsto programos projektą ir teikia išvadas ir pasiūlymus Vidaus reikalų ministerijai dėl regionų projektų planavimo būdu siūlomų atrinkti veiksmų atitikties regiono plėtros prioritetams, tikslams ir uždaviniams.

24. Ministerijos pagal savo kompetenciją teikia išvadas Vidaus reikalų ministerijai dėl programos projekto. Ministerijos pritardamos programos projektui (jį suderindamos) įsipareigoja užtikrinti, kad jų kompetencijai priskirtoms programos uždavinių įgyvendinimo priemonėms ir veiksmams įgyvendinti bus galima panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas, skiriamas atrenkant projektus valstybės ir regionų projektų planavimo būdais ir (arba) valstybės biudžeto lėšas. Jeigu tikslams, ir uždaviniams įgyvendinti reikalingi projektai, atrenkami projektų konkurso būdu, ministerija pagal savo kompetenciją įsipareigoja teikti tvirtinti Veiksmų programos stebėsenos komitetui specialiuosius ar prioritetinius projektų atrankos kriterijus, nustatytus atsižvelgus į suderintus programos tikslus ir uždavinius. Veiksmo įtraukimas į programą nėra laikomas galutiniu sprendimu veiksmą bendrai finansuoti iš ES lėšų.

25. Suderinusi programos projektą su regiono plėtros taryba ir ministerijomis Vidaus reikalų ministerija tvirtina programą.

V SKYRIUS
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR KEITIMAS

26. Programas įgyvendina savivaldybių administracijos kartu su tikslinėje teritorijoje veikiančiomis įstaigomis (aukštosiomis mokyklomis, kultūros įstaigomis ir kt.), įmonėmis, kitomis įstaigomis ir organizacijomis. Ministerijos administruoja programos įgyvendinimui skiriamas ES ir valstybės biudžeto lėšas.

27. Vidaus reikalų ministerija atlieka programų įgyvendinimo priežiūrą, stebėseną, analizuoja pasiektus rezultatus atsižvelgdama į programų įgyvendinimo ataskaitas, nurodytas šių gairių 29 punkte, ES struktūrinės paramos kompiuterinėje informacinėje valdymo ir priežiūros sistemoje pateiktus duomenis ir savo surinktą informaciją ir teikia pasiūlymus savivaldybėms dėl šių programų įgyvendinimo.

28. Programos įgyvendinimo koordinavimui, veiksmų, susijusių su programos įgyvendinimu, suderinimui tarp ministerijų ir savivaldybės (-ių), programos pakeitimų suderinimui Vidaus reikalų ministerija sudaro programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupę iš programos įgyvendinime dalyvaujančių ministerijų atstovų (po vieną atstovą), trijų Vidaus reikalų ministerijos atstovų ir programą įgyvendinančių savivaldybių tarybų deleguotų atstovų (po vieną kiekvienos savivaldybės atstovą mažų ir vidutinių miestų programoms, 3 savivaldybės atstovus didžiųjų miestų programoms) ir vieno regiono plėtros tarybos deleguoto atstovo. Programų įgyvendinimo koordinavimo darbo grupių personalinę sudėtį tvirtina vidaus reikalų ministras. Finansų ministerijos atstovas, ministerijoms pavaldžių institucijų ir įstaigų atstovai, kuriuos pasiūlo ministerijos, socialiniai ir ekonominiai partneriai, kuriuos pasiūlo savivaldybės atstovaujamoji institucija (savivaldybės taryba) ar vykdomoji institucija (savivaldybės administracijos direktorius) kviečiami dalyvauti programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupės posėdžiuose stebėtojų teisėmis.

29. Savivaldybės administracija kartu su kitais veiksmų vykdytojais kasmet iki vasario 1 d. parengia nustatytos formos (5 priedas) programos įgyvendinimo ataskaitą, kurią pristato savivaldybės tarybai ir pateikia Vidaus reikalų ministerijai, ministerijoms ir programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupei. Programos įgyvendinimo ataskaitoje įvertinama veiksmų įgyvendinimo eiga ir suplanuotų programos efekto, rezultato ir produkto rodiklių pasiekimas ir prireikus pateikiami pasiūlymai dėl programos tikslinimo ar tobulinimo. Techninę pagalbą rengiant ataskaitą, renkant ir apibendrinant informaciją teikia Regioninės plėtros departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos.

30. Įvertinusi programos įgyvendinimo ataskaitą, pasiūlymus dėl programos tikslinimo ir tobulinimo pagal savo kompetenciją gali pateikti Vidaus reikalų ministerija, ministerija arba programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupė. Programa taip pat pildoma ir keičiama savivaldybės administracijai pakartotinai atlikus programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslų (arba) uždavinių ir priemonių alternatyvų vertinimą pagal 6 priede pateiktas metodines rekomendacijas, jeigu atlikus šį vertinimą pagal paaiškėjusias (įvertintas) papildomas aplinkybes nustatomi efektyvesni negu nurodyti programoje tikslų ir uždavinių įgyvendinimo būdai, taip pat paaiškėjus aplinkybėms, dėl kurių iškyla grėsmė neįvykdyti programoje nustatytų tikslų ir uždavinių arba esant poreikiui perskirstyti lėšas tarp programos uždavinių, jų įgyvendinimo priemonių ir (ar) veiksmų (sutaupius lėšų ar atsiradus iš anksto nesuplanuotų išlaidų, kurios gali būti skirtos ar perskirstytos finansų ministro nustatyta tvarka).

31. Savivaldybės administracija kartu su kitais programoje nustatytų veiksmų vykdytojais kasmet iki vasario 1 d. sudaro programoje nustatytų veiksmų įgyvendinimo grafiką einamiesiems metams (mėnesio tikslumu) ir dviem ateinantiems metams (ketvirčio tikslumu) ir kartu su

programos ataskaita pateikia jį programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupei. Programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupei pritarus pasiūlytam grafikui, savivaldybės administracija jį pateikia veiksmų vykdytojams, ministerijoms, įgyvendinančioms institucijoms ir regiono plėtros tarybai. Prireikus kartu pateikiami siūlymai ministerijoms ir (arba) regiono plėtros tarybai dėl valstybės ar regiono projektų sąrašų patikslinimo.

32. Apie aplinkybes, dėl kurių iškyla grėsmė neįvykdyti programoje nustatytų tikslų, uždavinių ir iš esmės nepasiekti suplanuotų programos rezultatų arba nesukurti produktų, savivaldybės administracija Vidaus reikalų ministeriją ir už atitinkamą sritį atsakingą ministeriją informuoja raštu per 5 darbo dienas nuo šių aplinkybių sužinojimo ar informacijos apie šias aplinkybes gavimo dienos ir pristato šią informaciją artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje. Prireikus kartu su šiame punkte nurodyta informacija pateikiami siūlymai programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupei ir ministerijai bei savivaldybės tarybai dėl programos pakeitimo.

33. Programos pakeitimai rengiami laikantis šių gairių reikalavimų programos struktūrai ir turiniui. Savivaldybės administracija arba ministerija teikia juos Vidaus reikalų ministerijai prieš tai suderinusi juos programos įgyvendinimo koordinavimo darbo grupėje.

34. Esminiams programos keitimams papildomai turi pritarti savivaldybės taryba ir už atitinkamą sritį atsakinga ministerija ir dėl jų turi būti atsiklausta tikslinės teritorijos vietos bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų, įmonių, kitų tikslinėje ar susietose teritorijose veikiančių institucijų ir organizacijų nuomonės bent dviem iš gairių 20.1 punkte nurodytų būdų.

35. Esminiais programos pakeitimais laikomi tokie pakeitimai, kuriais:

35.1. keičiami arba nustatomi nauji tikslai ir uždaviniai arba naikinami esami tikslai ir uždaviniai;

35.2. keičiamos tikslinės ar susietų teritorijų ribos;

35.3. keičiamos uždavinių įgyvendinimo priemonės ir (arba) veiksmų planas, kai dėl šių pakeitimų daugiau kaip 10 proc. sumažės bent vieno iš produktų planuojama reikšmė arba daugiau kaip 5 proc. sumažės bent vieno iš programos rezultatų planuojama reikšmė.

36. Informaciją apie programą savivaldybės administracija skelbia savivaldybės interneto svetainėje (sukuriama nuolatinė nuoroda), paskelbdama:

36.1. programos santrauką – SSGG lentelę, tikslus, uždavinius ir jų įgyvendinimo priemones;

36.2. konsultacijų su vietos bendruomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, įmonėmis, kitomis institucijomis ir organizacijomis rezultatų suvestinę;

36.3. nuorodą į patvirtintą programą;

36.4. nuorodas į parengtas programos įgyvendinimo ataskaitas;

36.5. nuorodą į interaktyvaus tikslinės teritorijos ir susietų teritorijų ribų žemėlapio aplikaciją, nurodytą gairių 37 punkte (ją sukūrus).

37. Ne vėliau kaip per 2 metus nuo programos patvirtinimo savivaldybės administracija sukuria interaktyvaus tikslinės teritorijos ir susietų teritorijų ribų žemėlapio aplikaciją, prieinamą savivaldybės interneto svetainėje, kurioje grafiškai pavaizduoti veiksmai ir jų įgyvendinimo etapai (nepradėtas, vykdomas, baigtas), pateikti trumpi jų aprašymai ir nuorodos į papildomą informaciją apie projektus, skelbiamą ES struktūrinių fondų interneto svetainėje ir kitą papildomą informaciją.

38. Apibendrintą informaciją apie kiekviename regione vykdomų programų įgyvendinimą Regioninės plėtros departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos kasmet iki kovo 15 d. pateikia Vidaus reikalų ministerijai ir regiono plėtros tarybai ir skelbia interneto svetainėje www.lietuvosregionai.lt

_____

Integruotų teritorijų vystymo programų
rengimo ir įgyvendinimo gairių
1 priedas

STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ LENTELĖ

Stiprybės	Aktualumo įvertinimas	Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos*
1.		
2.		
…		

Silpnybės	Aktualumo įvertinimas	Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos*
1.		
2.		
…		

Galimybės	Aktualumo įvertinimas	Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos*
1.		
2.		
…		

Grėsmės	Aktualumo įvertinimas	Suteiktą įvertinimą pagrindžianti informacija, prielaidos*
1.		
2.		
…		

* Veiksnio svarbą pagrindžianti statistinė informacija, gyventojų apklausų duomenys, kitų savivaldybių, regionų, valstybių, susidūrusių su panašiomis problemomis patirtis, ryšys su valstybės ilgos ir vidutinės trukmės planavimo dokumentuose nustatytais tikslais, kitos prielaidos,

pritaikytas matematinis indeksavimo ar prognozavimo (galimybėms ir grėsmėms) metodas ir pan. Nepateikus suteiktą įvertinimą pagrindžiančios informacijos, laikoma, kad veiksnio aktualumas yra vidutinis (3 balai).

1. Atlikus programos įgyvendinimo teritorijos situacijos analizę, įvertinta statistinė ir faktinė informacija ir pagal šią informaciją įvardytos vystymosi tendencijos ir problemos suskirstomos į keturių tipų veiksnius: į stiprybes, silpnybes (problemas), galimybes ir grėsmes ir pateikiamos lentelėje.

2. Nurodomi tik tie veiksniai, kurių pagrindu nustatomi programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslai ir uždaviniai (arba svarstyti alternatyvūs tikslai ir uždaviniai).

3. Šalia kiekvieno veiksnio SSGG lentelėje penkių balų sistemoje įvertinamas atitinkamo veiksnio aktualumas (kur „5“ reiškia „labai svarbus veiksnys“, „4“ reiškia „svarbus veiksnys“, „3“ – „vidutinės svarbos veiksnys“, „2“ – „mažos svarbos veiksnys“, „1“ – „nesvarbus veiksnys“).

4. Veiksniams suteikti aktualumo įvertinimai naudojami atliekant programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslų, uždavinių ir priemonių alternatyvų pasirinkimo vertinimą pagal gairių 6 priede pateiktas metodines rekomendacijas.

5. Analizuojami veiksniai turi atitikti visus skiriamuosius kriterijus, nurodytus lentelėje:

Plėtros veiksniai	**Skiriamieji kriterijai**
Stiprybės	**teigiamos;** **vidinės,** tai yra egzistuojančios nustatomoje programos įgyvendinimo teritorijoje; **esami faktai,** pagrįsti šiuo metu žinoma informacija.
Silpnybės (problemos)	**neigiamos;** **vidinės;** **esami faktai,** pagrįsti šiuo metu žinoma informacija.
Galimybės	**teigiamos;** **išorinės,** tai yra egzistuojančios už programos įgyvendinimo teritorijos ribų ir (arba) priklausančios nuo reiškinių, vykstančių tarptautiniu, šalies ar ūkio šakos mastu; **ateities tendencijos,** tai yra prognozuojami reiškiniai galintys daryti įtaką vystymuisi ateityje.
Grėsmės	**neigiamos;** **išorinės;** **ateities tendencijos.**

Integruotų teritorijų vystymo programų
rengimo ir įgyvendinimo gairių
2 priedas

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJOS VYSTYMO TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

Pildoma kiekvienam tikslui

1. Tikslas:

1. Paaiškinimas, kaip formuluojant tikslą buvo naudojami SSGG analizės rezultatai (nurodomi konkrečių SSGG lentelėje įvardytų veiksnių strateginiai ryšiai).

2. Svarstyti alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys *(pagal gairių 6 priedą atlikto tikslų alternatyvų pasirinkimo įvertinimo išvada)*.

3. Tikslui priskirtas efekto rodiklis *(pavadinimas, matavimo vienetai, siekiama reikšmė ir metai, kuriais ši reikšmė turi būti pasiekta)*.

Programos efektas:

Kodas	*Efekto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai*	*Pradinė reikšmė (2013 m.)*	*Siekiama reikšmė (2020 m.)*	*Siekiama reikšmė (2023 m.)*
1-E				

Programos rezultatai:

Kodas	*Rezultato rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai*	*Pradinė reikšmė (2013 m.)*	*Siekiama reikšmė (2020 m.)*	*Siekiama reikšmė (2023 m.)*
1-R-1				

1-R-2				
1-R-...				

Programos efekto ir rezultatų pasiekimo grafikas

Kodas	*Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai*	**Siekiama reikšmė**									
		2014 m.	**2015 m.**	**2016 m.**	**2017 m.**	**2018 m.**	**2019 m.**	**2020 m.**	**2021 m.**	**2022 m.**	**2023 m.**
1-E											
1-R-1											
1-R-2											
1-R-...											

1.1. Uždavinys:

1. Paaiškinimas, kaip formuluojant uždavinį buvo naudojami SSGG analizės rezultatai (nurodomi konkrečių SSGG lentelėje įvardytų veiksnių strateginiai ryšiai).

2. Svarstyti alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys *(pagal gairių 6 priedą atlikto uždavinio ir priemonių alternatyvų įvertinimo išvada)*.

3. Uždaviniui priskirtas programos rezultatas *(rezultato rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai, siekiama reikšmė ir metai, kuriais ši reikšmė turi būti pasiekta).*

Produktų sukūrimo grafikas (kaupiamuoju būdu):

Kodas	*Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai*	**Siekiama reikšmė**									
		2014 m.	**2015 m.**	**2016 m.**	**2017 m.**	**2018 m.**	**2019 m.**	**2020 m.**	**2021 m.**	**2022 m.**	**2023 m.**

Uždavinio įgyvendinimo priemonės:	Lėšų poreikis (iš viso) tūkst. Lt	Iš jų viešosios lėšos**, tūkst. Lt	Iš jų ES lėšos, tūkst. Lt	Sukuriamas produktas (produkto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai, kiekybinė reikšmė)
1.1.1.(v) Viešųjų materialinių ir (ar) nematerialinių investicijų (ES, valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų viešųjų lėšų) lėšomis numatomos įgyvendinti priemonės (kurios programos veiksmų plane bus detalizuotos iki veiksmų):				
1.1.1.1. ...				
1.1.1.2. ...				
1.1.2 (v) Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės būdu numatomos įgyvendinti priemonės, kurių dalį lėšų sudaro ES lėšos, valstybės, savivaldybių biudžetai ir kitos viešosios lėšos (kurios programos veiksmų plane bus detalizuotos iki veiksmų):				
1.1.2.1. ...				
1.1.2.2. ...				
1.1.3. Priemonės, kurių įgyvendinimui numatomos naudoti finansinės priemonės:				
1.1.3.1. ...				
1.1.3.2. ...				
1.1.4. Organizacinio, administracinio pobūdžio priemonės (pavyzdžiui, esamų įstaigų veiklos optimizavimas):				
1.1.4.1. ...				

1.1.4.2. ...				
1.1.5. Priemonės, siūlomos įgyvendinti per bendruomenės inicijuotos vietos plėtros iniciatyvą:				
1.1.5.1. ...	X*	X	X	
1.1.5.2. ...	X	X	X	
1.1.6. Priemonės, siūlomos įgyvendinti per konkurso būdu atrenkamus veiksmus				
1.1.6.1. ...	X	X	X	
1.1.6.2. ...	X	X	X	
1.1.7. Privačiomis lėšomis siūlomos įgyvendinti priemonės				
1.1.7.1. ...				
1.1.7.2. ...				
Lėšų poreikis uždaviniui įgyvendinti:				

* X pažymėti langeliai nepildomi.

** ES, valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitos viešosios lėšos.

1.2. Uždavinys:

...

1.3. Uždavinys:

...

Integruotų teritorijų vystymo programų
rengimo ir įgyvendinimo gairių
3 priedas

PROGRAMOS VEIKSMŲ PLANAS

Pildoma kiekvienam tikslui

1. Tikslas:
1.1. Uždavinys:
1.1.1v Veiksmas:

Pradžia (metai), pradžios požymis*	Pabaiga (metai), pabaigos požymis*	Vykdytojas	Ministerija (ministerijos**)	Veiksmų programos konkretaus uždavinio (uždavinių***) numeris (numeriai) ir pavadinimas (pavadinimai)****	Veiksmo atrankos būdas (R,V, –)****

1.1.1v Veiksmo lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai

Iš viso veiksmui įgyvendinti:	Valstybės biudžeto lėšos:		Savivaldybės biudžeto lėšos:		Kitos viešosios lėšos:		Privačios lėšos:		ES lėšos:
	Iš viso:	iš jų bendrasis finansavi-mas:	Iš viso:	iš jų bendrasis finansavi-mas:	Iš viso:	iš jų bendrasis finansavi-mas:	Iš viso:	iš jų bendrasis finansavi-mas:	

** iš ES lėšų bendrai finansuojamo veiksmo įgyvendinimo pradžia laikoma veiksmą įgyvendinančio projekto finansavimo sutarties pasirašymo data, veiksmo įgyvendinimo pabaiga laikomas šio projekto galutinės ataskaitos patvirtinimo data. Kitiems veiksmams (nefinansuojamiems iš ES lėšų) gali būti nurodomi kiti pradžios ir pabaigos požymiai.*

*** Jeigu veiksmo įgyvendinimui reikalingą projektą numatoma finansuoti pagal jungtinę priemonę, turinčią skirtingus asignavimų valdytojus.*

****Jeigu veiksmo įgyvendinimui reikalingą projektą numatoma finansuoti pagal jungtinę priemonę, kuriai asignavimai skirti pagal skirtingus Veiksmų programos investicinius prioritetus.*

***** Jeigu veiksmo įgyvendinimas finansuojamas iš ES lėšų, kitu atveju žymima „–“.*

1.1.2v Veiksmas:

...

1.1.3v Veiksmas:

...

1.2. Uždavinys:

Integruotų teritorijų vystymo programų
rengimo ir įgyvendinimo gairių
4 priedas

PROGRAMOS EFEKTO IR REZULTATO RODIKLIŲ APSKAIČIAVIMO METODIKA*

Tikslas (pavadinimas)

Kodas	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio kiekybinės reikšmės apskaičiavimo formulė arba tyrimo pavadinimas**	Rodiklio kiekybinei reikšmei apskaičiuoti arba tyrimui atlikti naudojami duomenys (kintamieji)	Duomenis pateikiančios institucijos	Duomenų gavimo šaltiniai ***	Vertinimo kriterijaus reikšmę apskaičiuojanti institucija	Vertinimo kriterijaus reikšmės apskaičiavimo periodiškumas

* Nepildoma rezultato rodikliams, sutampantiems su Veiksmų programos rezultato rodikliais, turinčiais teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą apskaičiavimo metodiką.

** Jei rodikliui apskaičiuoti bus atliekamas papildomas tyrimas, kartu pateikiamas trumpas laisvos formos tyrimo metodo (-ų) aprašymas.

*** Iš viešųjų šaltinių (leidiniai, viešosios duomenų bazės, teisės aktai, periodinės apžvalgos ir kt.); naudojant informacines sistemas; tiesiogiai kreipiantis į duomenis renkančią instituciją ar įstaigą; kita.

Integruotų teritorijų vystymo programų
rengimo ir įgyvendinimo gairių
5 priedas

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO ATASKAITA

I SKYRIUS
SITUACIJOS ANALIZĖJE NAGRINĖTŲ IR SSGG LENTELĖJE NURODYTŲ VEIKSNIŲ POKYČIAI

1. Situacijos analizėje nagrinėtų ir SSGG lentelėje nurodytų veiksnių pokyčių įvertinimas praėjusiais metais*.

2. Situacijos analizėje nagrinėtų ir SSGG lentelėje nurodytų veiksnių pokyčių įvertinimas nuo programos įgyvendinimo pradžios*.

**Nurodoma, jei pasikeitė ar išnyko identifikuotos silpnybės (problemos), stiprybės, galimybės ar grėsmės, ar atsirado naujų, programoje neįvertintų teritorijos vystymui svarbių veiksnių (apimtis iki 2 psl.).*

II SKYRIUS
INFORMACIJA APIE PROGRAMOS ĮGYVENDINIMĄ

	Pavadinimas	Įvykdymo terminas (pradžia ir pabaiga) (metai)	Faktinio įvykdymo data (metai)	Planuotas finansavimas ir finansavimo šaltinis (-iai)	Panaudotas finansavimas ir finansavimo šaltinis (-iai)	Rodiklis, metai	Siektina reikšmė	Pasiekta reikšmė	Komentarai ir paaiškinimai informacija apie uždavinių ar veiksmų neįvykdymą, siektinų rodiklių reikšmių nepasiekimą lėmusias priežastis
Tikslas			Jeigu baigti įgyvendinti visi tikslo uždaviniai, vėliausia uždavinio įgyvendinimo data	X	X	Efekto rodiklis			
Uždavinys			Jeigu baigtos įgyvendinti visos uždavinio			Rezultato rodiklis 1			
						Produkto rodiklis 1			

			priemonės, vėliausia priemonės įgyvendinimo data			Produkto rodiklis 2			
						Produkto rodiklis ...			
						...			
Veiksmas			Pabaigos požymis (faktas, liudijantis kad veiksmas įgyvendintas)	X	X	X	X		
		Planuotas ir panaudo-tas finansavi mas pagal šaltinius	Savivaldybės biudžeto lėšos			X	X		
			Valstybės biudžeto lėšos						
			Kitos viešosios lėšos						
			Privačios lėšos						
			ES lėšos						
...						X	X		
	Iš viso programos veiksmų planui:	Planuotas ir panaudo-tas finansavi mas pagal šaltinius	Savivaldybės biudžeto lėšos			X	X		
			Valstybės biudžeto lėšos						
			Kitos viešosios lėšos						
			Privačios lėšos						
			ES lėšos						

III SKYRIUS

PASIŪLYMAI DĖL PROGRAMOS PAKEITIMO

3. Siūlant keisti programą turi būti pateikta:

3.1. poreikį keisti programą pagrindžianti informacija:

3.1.1. pakartotinai atliktos programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslų ir (arba) uždavinių ir priemonių alternatyvų įvertinimo išvada ir pridėtas tikslo alternatyvų ir (arba) uždavinio alternatyvų įvertinimas, atliktas pagal gairių 6 priedo metodines rekomendacijas, arba;

3.1.2. informacija apie aplinkybes, dėl kurių iškyla grėsmė neįvykdyti programoje nustatytų tikslų ir uždavinių ir pasiūlymai dėl programos pakeitimų, leidžiančių šios grėsmės išvengti ar sumažinti jos poveikį, arba;

3.1.3. informacija apie sutaupytas lėšas ar atsiradusiais iš anksto nesuplanuotas išlaidas, dėl kurių atsirado poreikis patikslinti programą, arba;

3.1.4. kita svarbi informacija, pagrindžianti reikalingus programos pakeitimus;

3.2. siūlomos keisti programos dalies lyginamasis variantas.

Integruotų teritorijų vystymo programų
rengimo ir įgyvendinimo gairių
6 priedas

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJOS VYSTYMO TIKSLŲ, UŽDAVINIŲ IR PRIEMONIŲ ALTERNATYVŲ VERTINIMO METODINĖS REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos įgyvendinimo teritorijos vystymo tikslų, uždavinių ir priemonių alternatyvų vertinimo metodinėse rekomendacijose (toliau – metodinės rekomendacijos) vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai yra įvesti ir paaiškinti Integruotų teritorijų vystymo programų rengimo ir įgyvendinimo gairėse (toliau – gairės).

2. Jeigu veiksmas atitinka iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą, kurio apibrėžimas, pateiktas Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą, taisyklių 2.27 papunktyje, toks veiksmas rengiant programą gali būti papildomai įvertintas vadovaujantis Finansų ministerijos nustatyta *Optimalios alternatyvos pasirinkimo projekte kokybės vertinimo* metodika.

3. Alternatyvų analizė pasinaudojant *Optimalios alternatyvos pasirinkimo projekte kokybės vertinimo* metodika gali būti atlikta susijusių veiksmų grupėms, jas vertinant kaip alternatyvius projektus ir vadovaujantis pagal minėtą metodiką pritaikytu sąnaudų–naudos analizės arba sąnaudų efektyvumo analizės metodu apskaičiuotais rodikliais pagrindžiant konkrečios susijusių veiksmų grupės pranašumą. Tarpusavyje lyginamos susijusių veiksmų grupės turi atitikti visus šiuos požymius (skiriamuosius kriterijus):

3.1. veiksmų grupę sudaro nevienarūšiai veiksmai: materialiosios investicijos planuojamos nukreipti į investavimo objektus, kuriose vykdoma ekonominė veikla pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.), patvirtintą Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“, priskiriama skirtingiems skyriams ir planuojama investicija nei į vieną iš šių objektų nesiekia daugiau kaip 70 procentų visų investicijų apimties;

3.2. veiksmų grupę sudarantys veiksmai gali būti įgyvendinti tik laikantis eiliškumo (pavyzdžiui dėl fiziškai susietų infrastruktūros objektų) ir yra susiję tiesioginiais priežastiniais ryšiais – neįgyvendinus vieno iš veiksmų grupę sudarančių veiksmų negalės būti įgyvendinti ir kiti veiksmai;

3.3. veiksmų grupes sudarantys veiksmai gali būti įgyvendinti keliose teritorijose ar objektuose, sukuriant tuos pačius produktus, kurie skirti panašaus dydžio tikslinei gyventojų grupei (tarpusavyje nėra lyginamos veiksmų grupės, jeigu pagal vieną iš jų planuojama investuoti į nacionalinės svarbos objektą (-us), pagal kitą – tik į vietinės ar regioninės reikšmės objektus).

II SKYRIUS

PROGRAMOS TERITORIJOS VYSTYMO TIKSLŲ PASIRINKIMO ALTERNATYVŲ VERTINIMAS

4. Bendrieji tikslų pasirinkimo alternatyvų (toliau – tikslų alternatyvos) vertinimo principai:

4.1. tikslų alternatyvų vertinimas atliekamas taikant daugiakriterijinės analizės metodą;

4.2. tikslų alternatyvos formuluojamos atlikus programos įgyvendinimo teritorijos situacijos analizę, pagal nustatytas vystymosi tendencijas ir problemas, sugrupuotas SSGG lentelėje (gairių 1 priedas);

4.3. *„status quo“* alternatyva, tai yra alternatyva, nenumatanti naujų veiksmų ar veikimo pokyčių, neanalizuojama ir nevertinama;

4.4. visos vertinamos tikslo alternatyvos turi atitikti gairių 12.1. papunktyje tikslui keliamus reikalavimus;

4.5. turi nebūti iš anksto žinomų teisinių, finansinių ir laiko trukmės apribojimų, dėl kurių tikslo alternatyva yra praktiškai neįgyvendinama.

5. Tikslų alternatyvoms taikomi vertinimo kriterijai:

5.1. 1 kriterijus: strateginis pagrįstumas (programos įgyvendinimo teritorijai būdingų problemų, stiprybių, galimybių, grėsmių aktualumas ir sąsajos tarp šių veiksnių ir programos efekto bei rezultatų);

5.2. 2 kriterijus: poveikis sritims, nurodytoms 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1301/2013, dėl Europos regioninės plėtros fondo ir dėl konkrečių su investicijų į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą tikslu susijusių nuostatų, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1080/2006 (OL 2013, L 347, p. 289) (toliau – Reglamentas Nr. 1301/2013), 7 straipsnyje (ekonomikai, socialinei sričiai, demografijai, aplinkai, klimato kaitai).

6. Tikslų alternatyvų vertinimo etapai:

6.1. 1 etapas, tikslo alternatyvos strateginio pagrįstumo įvertinimas:

6.1.1. kiekvienai nagrinėjamai tikslo alternatyvai užpildoma įvertinimo lentelė:

1 lentelė. Strateginio pagrįstumo įvertinimas

Tikslo alternatyvos pavadinimas: ...			Efekto rodiklis *(pavadinimas, matavimo vienetai)*	Programos efektas *(efekto rodiklio kiekybinė reikšmė)*
A	B	C	D	E
SSGG veiksniai (iki 8 svarbiausių veiksnių)	Rezultato rodikliai (pavadinimas, matavimo vienetai) *(nurodomi kiekvienai problemai silpnybei (problemai) arba stiprybei)*	Veiksnio aktualumo įvertinimas (nuo 1 iki 5 balų)*	Veiksnio svarba siekiant tikslo (nuo 1 iki 3 balų)**	Suteiktas strateginio pagrįstumo įvertinimas *(C ir D stulpelių tos pačios eilutės langelių sandauga)*
Sprendžiamos problemos (silpnybės)				
1. ...				
2. ...				
Išnaudojamos stiprybės				

1. ...				
2. ...				
Išnaudojamos galimybės				
1. ...				
2. ...				
Šalinamos grėsmės				
1. ...				
2. ...				
				Apskaičiuojama E stulpelio reikšmių suma ***(toliau – E1)***

*Atitinka SSGG lentelėje (gairių 1 priedas) suteiktą įvertinimą.

** **1 balas –** vidutinė svarba: neišsprendus problemos (silpnybės) (neišnaudojus stiprybės ar galimybės, nepašalinus grėsmės) nebus pasiektas vienas iš siūlomų programos rezultatų, tačiau tikslas (programos efektas) gali būti pasiektas. *Pavyzdžiui, tikslinėje teritorijoje nėra teikiamos tam tikros viešosios paslaugos, tačiau tokių paslaugų teikimo centrai egzistuoja už tikslinės teritorijos ribų, ir jų geresnį pasiekiamumą galima užtikrinti ne steigiant naują įstaigą ar kuriant paslaugą, bet pertvarkius (išplėtus) viešojo transporto sistemą;* **2 balai –** didelė svarba: neišsprendus problemos (silpnybės) (neišnaudojus stiprybės ar galimybės, nepašalinus grėsmės) nebus pasiektas vienas iš siūlomų programos rezultatų, o tikslas (programos efektas) gali būti pasiektas tik iš dalies arba didesnėmis laiko ir finansinėmis sąnaudomis. *Pavyzdžiui, tikslinėje teritorijoje yra daug nerenovuotų mokyklų, mokyklos veikia ir teikia švietimo paslaugas, tačiau jų nerenovavus teikiamos švietimo paslaugos kaštai yra didesni;* **3 balai –** labai didelė svarba: tikslas (programos efektas) gali negali būti pasiektas neišsprendus problemos (silpnybės) (neišnaudojus stiprybės ar galimybės, nepašalinus grėsmės). *Pavyzdžiui, tikslinė teritorija netaps patraukli gyventi jaunoms šeimoms, jeigu tikslinėje teritorijoje ir (ar) susietose teritorijose nebus užtikrintas pakankamas vietų kiekis ikimokyklinio ugdymo įstaigose.*

6.2. 2 etapas, poveikio sritims, nurodytoms Reglamento Nr. 1303/2013 7 straipsnyje (ekonomikai, socialinei sričiai, demografijai, aplinkai, klimato kaitai) įvertinimas:

6.2.1. kiekvienai nagrinėjamai tikslo alternatyvai užpildoma įvertinimo lentelė:

2 lentelė. Poveikio ekonomikai, socialinei sričiai, demografijai, aplinkai ir klimato kaitai įvertinimas

Tikslo alternatyvos pavadinimas: ...		
A	C	B
Planuojamas (galimas) poveikis* (iki 8 svarbiausių pokyčių)	Suteiktas poveikio įvertinimas (nuo -3 iki 3 balų**) *(kiekvienam aptartam pokyčiui)*	Argumentai dėl suteikto poveikio įvertinimo
Poveikis ekonomikai	*langelyje apskaičiuojama teigiamų ir neigiamų poveikio ekonomikai įvertinimų suma (toliau – C_{ek})*	

1. ...		
2. ...		
Poveikis socialinei sričiai	*langelyje apskaičiuojama teigiamų ir neigiamų poveikių socialinei sričiai įvertinimų suma (toliau – C_{soc})*	
1. ...		
2. ...		
Poveikis demografijai	*langelyje apskaičiuojama teigiamų ir neigiamų poveikių demografijai įvertinimų suma (toliau – C_{dem})*	
1. ...		
2. ...		
Poveikis aplinkai	*langelyje apskaičiuojama teigiamų ir neigiamų poveikių aplinkai įvertinimų suma (toliau – C_{apl})*	
1. ...		
2. ...		
Poveikis klimato kaitai	*langelyje apskaičiuojama teigiamų ir neigiamų poveikių klimato kaitai įvertinimų suma (toliau – C_{kk})*	
1. ...		
2. ...		
	langelyje apskaičiuojama visų teigiamų ir neigiamų poveikių įvertinimų suma ***(toliau – C2)***. $C2 = C_{ek} + C_{soc} + C_{dem} + C_{apl} + C_{kk}$	

*Galimi sukelti ekonominiai, socialiniai, demografiniai, aplinkos ar klimato kaitos pokyčiai, kurie nėra įvardyti kaip programos efektas ar rezultatai, tačiau gali teikti naudą arba sukelti nuostolių, padaryti žalos tam tikroms visuomenės grupėms. *Pavyzdžiui, paruošus investicijoms naują pramoninę teritoriją ir joje pradėjus veikti įmonėms gali padidėti aplinkos tarša (neigiamas poveikis aplinkai), tačiau kartu padidėti ir miesto ir (ar) regiono gyventojų perkamoji galia (teigiamas poveikis socialinei sričiai).*

****-3 balai –** didelis neigiamas poveikis, kuris turi didelę pasireiškimo tikimybę (arba yra žinoma, kad jis pasireikš); **-2 balai** – didelis neigiamas poveikis, kuris gali būti sumažintas pritaikius kompensacines priemones, arba vidutinis neigiamas poveikis; **-1 balas –** nedidelis neigiamas poveikis, arba poveikis, kurio galima išvengti pritaikius kompensacines priemones; **1 balas –** nežymus teigiamas poveikis (kurio negalima išreikšti kiekybiškai); **2 balai –** vidutinis teigiamas poveikis (išmatuojamas kiekybiškai); **3 balai –** didelis teigiamas poveikis (išmatuojamas kiekybiškai, išsprendžiama problema).

6.3. 3 etapas. Tikslų alternatyvų kiekybinis įvertinimas ir pasirinkimas:

6.3.1. užpildoma palyginamoji tikslų alternatyvų lentelė (visoms nagrinėtoms tikslų alternatyvoms):

3 lentelė. Tikslų alternatyvų palyginimas

1.		**Tikslo alternatyva 1**	**Tikslo alternatyva 2**	**Tikslo alternatyva ...**	**Tikslo alternatyva n**
2.	1 kriterijus: strateginis pagrįstumas.	E1 reikšmė (1 lentelė)	E1 reikšmė (1 lentelė)	E1 reikšmė (1 lentelė)	E1 reikšmė (1 lentelė)
3.	2 kriterijus: poveikis ekonomikai, socialinei sričiai, demografijai, aplinkai, klimato kaitai.	C2 reikšmė (2 lentelė)	C2 reikšmė (2 lentelė)	C2 reikšmė (2 lentelė)	C2 reikšmė (2 lentelė)
4.	**Suma:**				

6.3.2. pasirenkama tikslo alternatyva, kurios vertinimo kriterijų balų suma 3 lentelės 4 eilutėje yra didžiausia. Jeigu tikslų alternatyvos įvertintos vienoda balų suma, pasirenkama tikslo alternatyva, kuria suteikta daugiau balų pagal 1 kriterijų (strateginis pagrįstumas), nurodytą metodinių rekomendacijų 5.1 papunktyje.

III SKYRIUS
PROGRAMOS TERITORIJOS VYSTYMO UŽDAVINIŲ IR PRIEMONIŲ ALTERNATYVŲ ĮVERTINIMAS

7. Bendrieji programos teritorijos vystymo uždavinių ir priemonių pasirinkimo vertinimo principai:

7.1. programos teritorijos vystymo uždavinių ir priemonių pasirinkimo alternatyvų (toliau – uždavinių alternatyvos) vertinimas atliekamas taikant daugiakriterijinės analizės metodą;

7.2. uždavinių alternatyvos formuluojamos pagal pasirinktos tikslo alternatyvos SSGG veiksnius (pasirinktos tikslo alternatyvos 1 lentelės A stulpelis);

7.3. *„status quo“* alternatyva, tai yra alternatyva, kuri nenumatanti naujų veiksmų ar veikimo pokyčių, neanalizuojama;

7.4. visos vertinamos uždavinio alternatyvos turi atitikti gairių 12.3 papunktyje uždaviniui keliamus reikalavimus;

7.5. atmesta formuluojant vieną uždavinį alternatyva negali būti analizuojama formuluojant kitą uždavinį;

7.6. turi nebūti iš anksto žinomų teisinių, finansinių ir laiko trukmės apribojimų, dėl kurių uždavinio alternatyva yra praktiškai neįgyvendinama.

8. Uždavinio alternatyvos vertinamos pagal šiuos kriterijus:

8.1. 1 kriterijus: strateginis pagrįstumas (uždaviniu sprendžiamos silpnybės (problemos) arba išnaudojamos stiprybės ir išnaudojamos galimybės arba šalinamos grėsmės aktualumas ir rezultato sąsaja su šiais veiksniais);

8.2. 2 kriterijus: uždavinio alternatyvos įgyvendinimo rizika;

8.3. 3 kriterijus: sąnaudų efektyvumas.

9. Uždavinių alternatyvų vertinimo etapai:

9.1. 1 etapas, uždavinių alternatyvų formulavimas:

9.1.1. nustatomos mažiausiai 3 galimos uždavinio alternatyvos, kurių kiekvienai nurodoma:

9.1.1.1. uždavinio įgyvendinimo teritorija (nurodant visą tikslinę teritoriją ar jos dalį, jeigu egzistuoja mažesnis už tikslinę teritoriją problemos židinys, tikslinę teritoriją ir ar susietą (-as) teritorijas, jų dalis ir pan.), kurioje būtų įgyvendinta vertinama uždavinio alternatyva ir kurioje būtų pasiektas uždaviniui priskirtas programos rezultatas ir sukurti uždaviniui priskirti produktai;

9.1.1.2. vienas uždavinio įgyvendinimo teritorijai būdingas vidinis veiksnys (silpnybė (problema) kurios sprendimui nustatomas uždavinys, arba stiprybė, kurios išnaudojimui nustatomas uždavinys) ir susijęs išorinis veiksnys (galimybė arba grėsmė). Pasirinktas vidinis veiksnys (silpnybė arba stiprybė) turi sutapti visose nagrinėjamose alternatyvose;

9.1.1.3. rezultato rodiklis (pavadinimas, matavimo vienetai), kuris visose nagrinėjamose alternatyvose sutampa ir siektinas programos rezultatas (kiekybinė rezultato rodiklio reikšmė), kuri nagrinėjamose uždavinio alternatyvose gali skirtis;

9.1.1.4. produktai, kurie būtų sukurti pasirinkus ir įgyvendinus uždavinio alternatyvą (dalis jų gali skirtis nagrinėjamoms uždavinių alternatyvoms);

9.1.1.5. kiekvienai uždavinio alternatyvai priskirtinos priemonės, nurodančias alternatyvius būdus tam pačiam programos rezultatui pasiekti ar produktams sukurti *(pvz., pastatų ar inžinerinių statinių statyba, nuoma ar panauda, esamų pastatų paskirties keitimas, reinvestavimas, trūkstamų paslaugų ar infrastruktūros objektų pirkimas rinkoje, bendradarbiavimas su privačiu investuotoju sukuriant bendrą produktą ar paslaugą, decentralizavimas pasitelkiant vietos bendruomenę ar nevyriausybines organizacijas ir pan.)*, išdėstytos pagal 2 priede pateikiamą lentelę, pagal kurią išdėstomos uždavinio įgyvendinimo priemonės;

9.2. 2 etapas. Strateginio pagrįstumo įvertinimas:

9.2.1. kiekvienai nagrinėjamai uždavinio alternatyvai užpildoma įvertinimo lentelė:

4 lentelė. Uždavinio alternatyvos strateginio pagrįstumo vertinimas

Uždavinio alternatyvos pavadinimas: ...			Rezultato rodiklis: *(pavadinimas, matavimo vienetai)*	Programos rezultatas: *(rezultato rodiklio kiekybinė reikšmė)*
A	B	D	E	F
SSGG veiksniai (2 veiksniai)	Veiksnio aktualumo įvertinimas (nuo 1 iki 5 balų)*	Programos rezultato įvertinimas, nuo 1 iki 3 balų **	Suteiktas strateginio pagrįstumo įvertinimas*	Argumentai dėl suteikto programos rezultato įvertinimo
sprendžiama problema (silpnybė) arba išnaudojama stiprybė			Veiksnių aktualumo įvertinimas (B stulpelio reikšmių suma) padaugintas iš programos	

			rezultato įvertinimo (D stulpelio reikšmė) ***(toliau – E4)***	
išnaudojama galimybė, arba šalinama grėsmė				

*Atitinka SSGG lentelėje (gairių 1 priedas) suteiktą įvertinimą.

** **1 balas –** numatyta pasiekti programos rezultatą, pagal kurį būtų galima spręsti, kad problema buvo stabilizuota (sustabdytas problemiškos situacijos vystymasis) arba šiuo metu egzistuojanti stiprybė ateityje nesumažės; **2 balai –** numatyta pasiekti programos rezultatą, pagal kurį būtų galima spręsti, kad problema yra sumažinta, tačiau gali kartotis ateityje programos įgyvendinimo ar kitose teritorijose, arba kad šiuo metu egzistuojančią stiprybę apibūdinančio rezultato rodiklio reikšmė ateityje padidės*;* **3 balai –** numatyta pasiekti programos rezultatą, pagal kurį būtų galima spręsti, kad problema yra išspręsta, ir nėra žinoma realių grėsmių problemai kartotis ateityje, arba šiuo metu egzistuojančią stiprybę apibūdinantis rodiklis ateityje padidės, ir dėl to bus išnaudotos papildomos galimybės arba išvengta grėsmių.

9.3. 3 etapas. Uždavinio alternatyvos įgyvendinimo rizikos įvertinimas:

9.3.1. kiekvienai nagrinėjamai uždavinio alternatyvai užpildoma įvertinimo lentelė:

5 lentelė. Uždavinio alternatyvos įgyvendinimo rizikos įvertinimas

Uždavinio alternatyvos pavadinimas:				
A	B	C	D	E
Rizikos veiksniai (iki 8 svarbiausių rizikos veiksnių)*	Kritiškumo laipsnis (nuo 1 iki 5 balų**)	Pasireiškimo tikimybė iki 2023 m. spalio 1 d. (nuo 1 iki 5 balų***)	Rizikos lygio įvertinimas (kritiškumo laipsnis padaugintas iš pasireiškimo tikimybės, balais) *(B ir C stulpelių atitinkamos eilutės langelių sandauga)*	Argumentai dėl suteikto įvertinimo (rizikos veiksnio pasireiškimo tikimybę ir kritiškumą pagrindžianti statistinė ir kita informacija, istoriniai duomenys apie veiksnio pasireiškimą mieste, kitose savivaldybėse, regionuose, šalyse, pritaikytas matematinis prognozavimo metodas ir pan.)
Politiniai, teisiniai rizikos veiksniai				
1. ...				
2. ...				
Finansiniai, ekonominiai rizikos veiksniai				

1. ...				
2. ...				
Socialiniai rizikos veiksniai				
1. ...				
2. ...				
Aplinkosauginiai rizikos veiksniai				
1. ...				
2. ...				
Technologiniai rizikos veiksniai				
1. ...				
2. ...				
			Apskaičiuojama D stulpelio reikšmių suma *(rizikos lygio įvertinimų kiekvienam rizikos veiksniui suma)* ***(toliau – D5)***	

*Alternatyva, turinti bent 1 rizikos veiksnį, kurio rizikos lygio įvertinimas – 25 toliau neanalizuojama, vietoje jos pasirenkama analizuoti dar viena, papildoma alternatyva.

** **1 balas** – labai mažo kritiškumo rizikos veiksnys, kuriam pasireiškus gali būti nežymiai paveikti uždavinio įgyvendinimo terminai; **2 balai** – mažo kritiškumo rizikos veiksnys, kuriam pasireiškus gali būti paveiktos sukuriamų uždaviniui priskirtų produktų apimtys ir (ar) terminai, per kuriuos sukuriami uždaviniui priskirti produktai (> 6 mėn.); **3 balai** – vidutinio kritiškumo rizikos veiksnys, kuriam pasireiškus gali būti iš nesukurta dalis uždaviniui priskirtų produktų ir mažesne apimtimi pasiekti uždavinio rezultatai; **4 balai –** aukšto kritiškumo rizikos veiksnys, galintis turėti esminės įtakos uždavinio rezultatui (pavyzdžiui, iki 2023 m. problema būtų išsprendžiama tik iš dalies) ar produktams (nesukuriamas vienas ar keli suplanuoti produktai); **5 balai –** labai aukšto kritiškumo rizikos veiksnys, kuriam pasireiškus uždavinys iš esmės negali būti įgyvendintas iki 2023 m. spalio 1 d. (nepasiekiamas uždavinio rezultatas ir nesukuriami suplanuoti produktai).

*** **1 balas** – labai maža rizikos veiksnio pasireiškimo tikimybė (iki 5 proc.); **2 balai** – maža rizikos veiksnio pasireiškimo tikimybė (iki 10 proc.); **3 balai** – vidutinė rizikos veiksnio pasireiškimo tikimybė (iki 30 proc.); **4 balai –** didelė rizikos veiksnio pasireiškimo tikimybė (iki 70 proc.); **5 balai –** labai didelė rizikos veiksnio pasireiškimo tikimybė (daugiau kaip 70 proc.).

9.4. 4 etapas. Uždavinio alternatyvų sąnaudų efektyvumo vertinimas:
9.4.1. kiekvienai uždavinio alternatyvai įvertinamos finansinės sąnaudos (lėšų poreikis), reikalingos sukurti priskirtus produktus:
9.4.1.1. kiekvienai nagrinėjamai uždavinio alternatyvai užpildoma finansinių sąnaudų (lėšų poreikio) skaičiavimų lentelė:

6 lentelė. Finansinės sąnaudos (lėšų poreikis), reikalingos sukurti priskirtus produktus:

Uždavinio alternatyvos pavadinimas:				
A	B	C	D	F
Priemonė:	Priemonės tipas*	Numatyti sukurti produktai (kiekis, matavimo vienetai)	Lėšų poreikis (iš viso, tūkst. Lt)	Lėšų poreikio, reikalingo sukurti produktus, apskaičiavimo principai (atliktos galimybių studijos, techniniai projektai, istoriniai panašaus turinio investicijų duomenys ir pan.)
1.				
2.				
3.				
4.				
...				
			Apskaičiuojama D stulpelio reikšmių suma *(bendras lėšų poreikis)* ***(toliau – D6)***	

*__V(v):__ viešųjų materialinių ir (ar) nematerialinių investicijų (ES, valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų viešųjų lėšų) lėšomis numatoma įgyvendinti priemonė, kuri programos veiksmų plane bus detalizuotos iki veiksmų; **VPSP(v)** viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės būdu numatoma įgyvendinti priemonė, kurios dalį lėšų poreikio sudaro ES lėšos, valstybės, savivaldybių biudžetai ir kitos viešosios lėšos (kuri programos veiksmų plane bus detalizuota iki veiksmų); **FP:** priemonė, kurios įgyvendinimui numatomas pasinaudoti finansine priemone (paskola, garantija, investicija į nuosavą kapitalą ar kvazinuosavą kapitalą arba kita rizikos pasidalinimo forma); **O:** organizacinio, administracinio pobūdžio priemonė (pavyzdžiui, esamų įstaigų veiklos optimizavimas); **BIVP:** vietos bendruomenių organizacijoms, kitoms nevyriausybinėms organizacijoms, verslo asociacijoms, įmonėms siūloma įgyvendinti ar savivaldybės planuojama įgyvendinti priemonė per bendruomenės inicijuotos vietos plėtros iniciatyvą pagal reglamento Nr. 1303/2013 32–35 straipsnius; **K:** nevyriausybinėms organizacijoms ir įmonėms siūloma įgyvendinti priemonė per konkurso būdu atrenkamus veiksmus; **P:** privačiomis lėšomis įmonės numatyta įgyvendinti priemonė. Lėšų poreikis neskaičiuojamas **BIVP** ir **K** tipo priemonėms.

9.4.2. kiekvienai nagrinėjamai uždavinio alternatyvai numatyti sukurti produktai išreiškiami santykiniais (indeksuotais) produkto vienetais:
9.4.2.1. užpildoma skaičiavimų lentelė pagal visoms uždavinių alternatyvoms priskirtus produktus:

7 lentelė. Produktų išraiška santykiniais (indeksuotais) produkto vienetais

Uždavinio alternatyvos pavadinimas:					
A	B	C	D	E	F
Produkto rodiklis (pavadinimas)	**Produktas (produkto rodiklio kiekybinė reikšmė)**	Produkto santykinė reikšmė, (*palyginti su visų uždavinio alternatyvų to paties produkto rodiklio kiekybinių reikšmių vidurkiu (proc.))**	Sukuriamo produkto svarba įgyvendinant uždavinį *(svertinis koeficientas nuo 1 iki 3)***	Santykiniai produkto vienetai *(siektina produkto rodiklio kiekybinė reikšmė, palyginta visų nagrinėjamų alternatyvų analogiško produkto vidurkiu ir padauginta iš svertinio koeficiento) (C ir D stulpelių atitinkamų eilučių reikšmių sandauga)*	Argumentai dėl suteikto svertinio koeficiento (pagrindžiant sukurto produkto rodiklio svarbą siekiant rezultato, nurodant sąsają su SSGG lentelėje nustatytu veiksniu, parodant, kaip bus sustiprintas teigiamas tikslo įgyvendinimo poveikis ar sumažintas neigiamas tikslo įgyvendinimo poveikis, sumažinta rizikos veiksnių pasireiškimo tikimybė). Nepagrindus svertinio koeficiento, laikoma, kad jo reikšmė lygi 1 (vidutinė svarba). Tam pačiam produktui, vertinant skirtingas uždavinio alternatyvas, taikomas vienodas svertinis koeficientas.
1.					
2.					
3.					
4.					
				Apskaičiuojama E stulpelio reikšmių suma *(santykinių produkto vienetų suma)* ***(toliau – E7)***	

* Apskaičiuojama pagal formulę: $c=b_n/((\sum_1^n b)/n)*100$ % , kur n – alternatyvų skaičius, b_n – produkto rodiklio kiekybinė reikšmė kiekvienai alternatyvai (kiekvienos uždavinio alternatyvos lentelės atitinkamoje eilutėje), c - produkto santykinė reikšmė. Jeigu kitos uždavinio alternatyvos nenumato atitinkamo produkto sukūrimo, C stulpelyje įrašoma 100 proc.

** **1 balas –** vidutinė svarba, nesukūrus siūlomo produkto, programos rezultatas gali būti pasiektas kitais būdais; **2 balai –** didelė svarba: nesukūrus siūlomo produkto, programos rezultatas gali būti pasiektas iš dalies, arba alternatyvūs būdai pasiekti rezultatą sunkiai įgyvendinami; **3 balai –** labai didelė svarba, nesukūrus siūlomo produkto, programos rezultatas negali būti pasiektas.

9.4.3. įvertinamas uždavinio alternatyvos sąnaudų efektyvumas:
9.4.3.1. kiekvienai nagrinėjamai uždavinio alternatyvai užpildoma įvertinimo lentelė:

8. lentelė. Uždavinio alternatyvos sąnaudų efektyvumo įvertinimas

Uždavinio alternatyvos pavadinimas:		
A	B	C
Uždaviniui priskirti santykiniai produkto vienetai (vnt.) ***(E7)***	Lėšų poreikis (iš viso, tūkst. Lt) ***(E6)***	Sąnaudų efektyvumas
		Lėšų poreikio (B stulpelis) ir sukuriamų produktų (santykiniais produkto vienetais) (A stulpelis) santykis **(toliau – C8)**. *C8=E6/E7*

9.5. 5 etapas. Uždavinių alternatyvų kiekybinis įvertinimas ir pasirinkimas:
9.5.1. užpildoma palyginamoji uždavinių alternatyvų lentelė (visoms nagrinėtoms nustatant uždavinį alternatyvoms):

9 lentelė. Uždavinių alternatyvų palyginimas

1.		**Uždavinio alternatyva 1**		**Uždavinio alternatyva 2**		**Uždavinio alternatyva n**		**Uždavinio alternatyvų vertinimo kriterijų reikšmių vidurkis**
2.	1 kriterijus: strateginis pagrįstumas	*4 lentelės E4 reikšmė*	*E4/ E4(VID)**	*4 lentelės E4 reikšmė*	*E4/ E4(VID)**	*4 lentelės E4 reikšmė*	*E4/ E4(VID)**	*Apskaičiuojamas visų nagrinėtų uždavinių alternatyvų 4 lentelės E4 reikšmių vidurkis (toliau – E4(VID)*
3.	2 kriterijus: uždavinio alternatyvos	*5 lentelės D5 reikšmė*	*D5(VID)/D5***	*5 lentelės D5 reikšmė*	*D5(VID)/D5***	*5 lentelės D5 reikšmė*	*D5(VID)/D5***	*Apskaičiuojamas visų nagrinėtų uždavinių*

	įgyvendinimo rizika							*alternatyvų 5 lentelės D5 reikšmių vidurkis (toliau – D5(VID)*
4.	3 kriterijus: sąnaudų efektyvumas	*8 lentelės C8 reikšmė*	*C8(VID)/C8****	*8 lentelės C8 reikšmė*	*C8(VID)/ C8****	*8 lentelės C8 reikšmė*	*C8(VID)/C8****	*Apskaičiuojamas visų nagrinėtų uždavinių alternatyvų 8 lentelės C8 reikšmių vidurkis (toliau – C8(VID)*
5.			*SUMA (Alt1)*		*SUMA (Alt2)*		*SUMA (Altn)*	

* Reikšmė dalinama iš vidurkio, nes aukštesnis įvertinimas balais reiškia labiau priimtiną (labiau strategiškai pagrįstą) alternatyvą.

** Vidurkis dalinamas iš reikšmės, nes didesnė kriterijaus reikšmė balais reiškia didesnę įgyvendinimo riziką.

*** Vidurkis dalinamas iš reikšmės, nes didesnė reikšmė reiškia didesnes produktams sukurti reikalingas sąnaudas.

9.5.2. pasirenkama uždavinio alternatyva, kurios vertinimo kriterijų reikšmių santykis su visų nagrinėtų uždavinių alternatyvų vidurkiu (9 lentelės 5 eilutėje susumuoti santykiai) yra geriausias.
